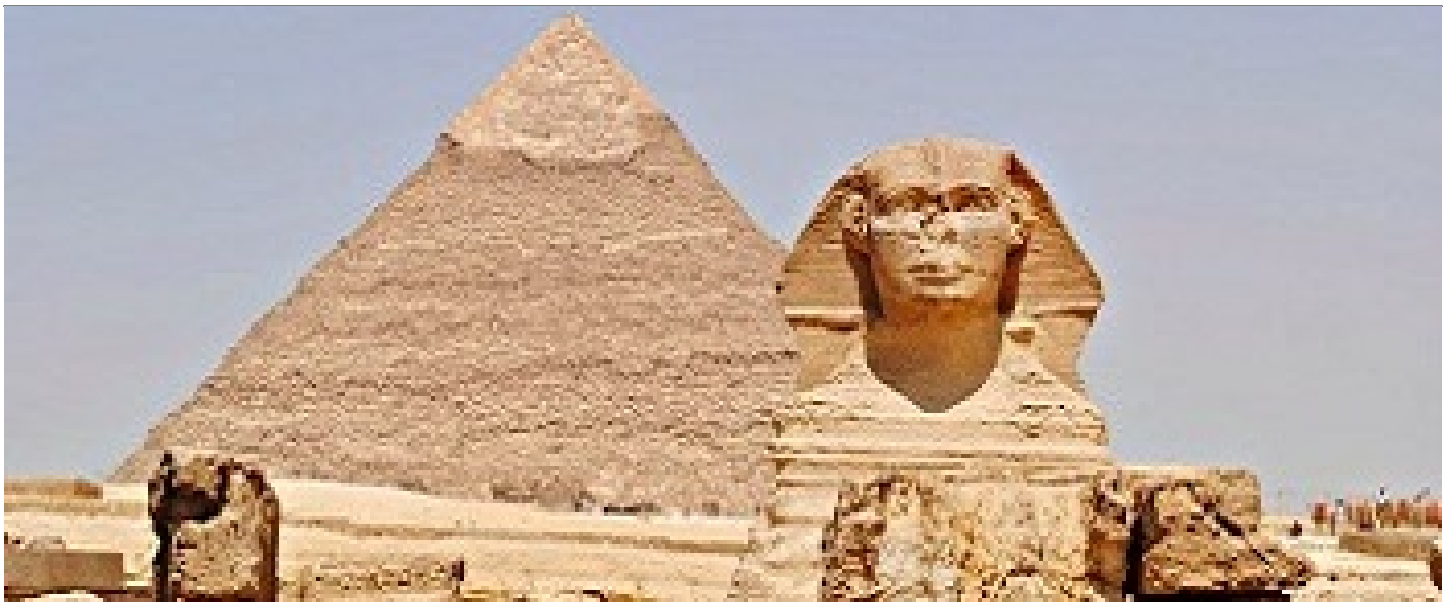

Introducció a l’origen de la història antiga

Autor: Andreu Marfull i Pujadas
Data de publicació: 22-09-2019

La primera història global de la humanitat apareix a la Roma italiana de finals del segle quinze, un cop cau Constantinoble en mans dels otomans. S’emmarca en una glorificació deliberada de Roma i els monarques afins, que, aleshores, havien d’esdevenir els líders de la reocupació del món: els Reis Catòlics sota la protecció del papa Borja i, posteriorment, l’emperador Carles primer. Al segle vint-i-u, la falsificació de la història és un fet constatable, i sembla que aquesta pràctica té lloc de forma especial a partir del segle setze. Però ningú, pràcticament ningú, ho investiga. Article de l'Andreu Marfull.

El dominic Giovanni Nanni (1432-1502), conegut com Annio da Viterbo pel fet d’haver nascut a Viterbo, una ciutat situada a tocar de Roma, crea un passat etrusc llegendari, associat a la Bíblia. Es proposa desmuntar l’hegemonia grega aleshores dominant, afirmant que Noè, també anomenat Janus, s’hauria instal·lat a Itàlia i hauria fundat Viterbo, la capital etrusca que seria l’arrel de Roma, fent dels etruscos els principals descendents de Noè i de Viterbo la principal de les ciutats d’Europa. Per fer-ho possible es proposa reconstruir tota la història, i ho fa, amb una obra que inicia el 1493 i publica el 1498, amb un total de disset volums. L’obra es coneix com Antiquitatum Variarum. Es fa famós i, en publicar-la, esdevé el teòleg primer del papa Alexandre sisè, En Roderic Borja. Per fer-la creïble, a mesura que hauria anat difonent aquesta història, el mateix Annio inicia una prospecció arqueològica a Viterbo i hi troba estàtues i inscripcions etrusques, referides a la mitologia romana i egípcia, i a la tradició bíblica, així com el mapa de la Roma fundada per Ròmul. Les troballes, per tant, ho corroboren. Fins i tot, hi destaca una inscripció de marbre en què s’hi troba el déu Osiris arribant a Itàlia. Per completar l’empresa, assimila l’hebreu a l’etrusc i, altrament, fa el papa Alexandre sisè descendent d’Isis i Osiris, com també passen a ser-ho els Reis Catòlics. D’aquesta manera, Viterbo, sota la supervisió papal i amb un exèrcit de falsificadors al seu servei inicien la pràctica de la falsificació arqueològica i documental.

En aquesta línia, no és d’estranyar que, l’any 1536, el papa Paulo tercer, de nom Alessandro Farnese, el germà de la

famosa amant del papa Roderic Borja, Giulia Farnese, entregui a l'emperador Carles primer d'Habsburg l'arbre genealògic per al seu fill Felip, fent-lo descendent de Janus, Noé, Osiris i Hèrcules, per aquest ordre, i reconstruint tots els seus descendents directes al llarg de milers d'anys fins al segle setze, cadascun d'ells amb una breu biografia [[1]]. Amb aquesta pràctica, a més de la falsificació arqueològica i documental, s'iniciava una falsificació genealògica que tindria la finalitat de crear uns poders imperials directament vinculats amb els grans déus i els grans profetes. La història antiga es crea del no-res, i ocupa un passat misteriós que des d'aleshores deixa de ser-ho. La finalitat última és imposar una història oficial que posicioni els poders europeus i un Déu cristià al capdavant.

La Companyia de Jesús està a punt de néixer, oficialment, a Roma, l'any 1540, i de ser fundada pel mateix papa Paulo tercer. Ells s'encarregarien d'iniciar l'empresa de la reconstrucció de la història d'una forma integral, a gran escala, més del que oficialment es coneix, afectant a tota la documentació existent fins al segle divuit. L'esperit de la Companyia es concebria, oficialment, a Manresa i a Montserrat l'any 1523, el mateix any que l'Orde de Sant Joan és derrotada a Rodes davant del soldà Solimà el Magnífic. Després maduraria i acompanyaria el seu fundador, Ignasi de Loiola, a Barcelona, de la mà d'insignes dones catalanes vinculades a l'alta noblesa i a l'Orde de Sant Joan [[2]]; i més endavant es planificaria al Mont de Mart de París, a l'actual Montmartre, el 15 d'agost de 1534, abans de la seva fundació oficial. Aquesta companyia, des del Vaticà i amb el suport i la col·laboració dels poders imperials del món, seria l'encarregada de crear la base documentada i documental de la història sagrada amb un mapa cronològic fet a mida.

De forma sorprenent, als segles setze i disset oficials apareixen, a tot arreu, importants troballes de cròniques, considerades inèdites, d'historiadors antics. Gràcies a elles es pot reconstruir la història sencera fins a l'hegemonia cristiana dins l'Imperi romà. Totes elles estan avalades per insignes religiosos que són, també, historiadors. Altrament, als monestirs, als arxius eclesiàstics i als arxius privats dels reis es troben documents i cròniques detallades, juntament amb l'obra detallada d'altres historiadors, de manera que es pot reconstruir la resta de la història, des de l'Imperi romà fins al segle setze. Segons sembla, tota aquesta valuosa informació s'hauria conservat gràcies a la tenacitat dels religiosos, que l'hauria preservada juntament amb gairebé tota la producció científica i filosòfica greco-egípcia i romana de la Biblioteca d'Alexandria, i gràcies a la diligent administració documental dels monarques. Però això no és tot, al segle setze es descobreix la història de la resta de les civilitzacions humanes, en motiu del trasllat generalitzat de documentació provinent de l'Orient cap a l'Occident. És a dir, de cop i volta, l'Europa cristiana té a les seves mans la oportunitat de reconstruir la història sencera i les bases greco-egípcies i romanes del pensament i la ciència moderns [[3]]. En el cas d'Espanya, destaca l'obra de l'historiador basc Esteban de Garibay, que l'any 1570 publica el Compendio Historial de las Chronicas y Vniversal Historia de todos los reinos de Espanna, en el qual corona el nét de Noé, Túbal, com al primer rei d'Espanya, i a Hèrcules com al setè, fent-lo fill d'Osiris Dionís, establint un total de 26 reis pre-romans, 64 emperadors romans senyors d'Espanya, 34 reis gots i 23 reis d'Astúries, Oviedo i Lleó des de Don Pelayo, anteriors als reis de Castella. I així, després d'unes dècades de gran treball col·lectiu, l'any 1583 apareix la primera gran crònica de les civilitzacions humanes, que fusiona tots els calendaris del Món, titulada De Emendiatone Temporum, obra del religiós Joseph Justus Scaliger, que és capaç de trobar-hi la "justa escala". Un any abans, el 1582, s'introdueix el nou calendari, dit Gregorià (en honor al papa Gregori tretzè), que persisteix fins a dia d'avui. Un any després, el 1584, apareix la primera versió oficial del Martirologi romà, titulada Martyrologium Romanum ad novam Kalendarii rationem et ecclesiasticae historice veritatem restitutum.

Aquestes obres són el fonament del cos historiogràfic de l'antigor, a la qual s'hi afegeix una reconstrucció cronològica dels textos sagrats, que es fan encaixar fins al Gènesi i la creació del Món i de l'Univers per part d'un Déu totpoderós. L'any 1592, es publica la darrera versió de la Bíblia catòlica, la que ens ha arribat a dia d'avui. Des d'aleshores, mai més es dubta de la seva autenticitat. Així, des de l'Església romana, apareixen la Història, el Calendari i el fonament del Cristianisme romà.

Al segle setze, enmig d'unes intenses lluites entre els poders en competència, europeus i otomans, pel control del continent i les colònies; en plena persecució hugonot i protestant; en un cisma que fractura l'església cristiana romana; els historiadors fan una feina exemplar, prescindint de totes les fronteres que s'han aixecat, accedint al privilegi de poder consultar tots els arxius d'Europa i de mig món. I la seva extraordinària feina omple les llibreries del que acabarà essent el cos enciclopèdic del segle divuit.

Però al llarg dels anys la història es va polint. Es crea un origen alternatiu per a la creació de la vida i de l'Univers, i es descobreix la pre-història i l'evolució de les espècies. Tot i així, els textos sagrats persisteixen, tot i l'anacronisme històric que els fa ombra. Altrament, s'arracona l'obra d'Annio da Viterbo, que es veu superada per una versió més poderosa. Al final, se l'acaba titllant de farsant i hom desvincula el papat de tota responsabilitat. Es demostra que s'ho inventà tot, però el gran Regne Etrusc persisteix i, amb ell, la glòria d'una Gran Roma italiana. De la mateixa manera, a dia d'avui es coneix que al llarg dels segles setze i disset hi va haver una gran profusió de màrtirs locals que significaren totes les esglésies (De la Peña Velasco, 2012), però els màrtirs han persistit [[4]]. I, altrament, també es

coneix que a la mateixa època es difonen les reproduccions dels grans llinatges nobiliaris. En el cas d'Espanya, n'apareixen en gran quantitat de toledans [[5]]. És considerada una època fantasiosa (Alvarado Planas, 2019), però els llinatges i els seus títols s'han mantingut.

Al segle vint-i-u, la falsificació de la història és un fet constatable, i sembla que aquesta pràctica té lloc de forma especial a partir del segle setze. Però ningú, pràcticament ningú, ho investiga.

Andreu Marfull Pujadas

19 de setembre de 2019

Bibliografia citada:

- ALVARADO PLANAS, J. (2019). Aires de grandeza: Hidalgos presuntos y Nobles de fantasía. Madrid: Dykinson.
- BARONIO, C. (1584). Martyrologium Romanum ad novam Kalendarii rationem et ecclesiasticae históríce veritatem restitutum. Roma: Stamperia Apostolica Vaticana.
- BILBENY, J. (1998). Brevíssima relació de la destrucció de la Història: La falsificació de la descoberta catalana d'Amèrica. Arenys de Mar: El Set-ciències.
- CARRERAS I VALLS, R. (1928). La descoberta d'Amèrica: Ferrer, Cabot i Colom. Reus: Imprempta M. Roca.
- DE GARIBAY, E. (1570). Compendio Historial de las Chronicas y Vniversal Historia de todos los reinos de Espanna. Anvers: Plantino.
- DE LA PEÑA VELASCO, C. (2012). "la imagen del mártir en el Barroco: El ánimo invencible". A la revista Archivo Español de Arte, LXXXV, 338, pp. 147-164. Madrid: Editorial CSIC.
- GIL BARDAJÍ, A. (2010). "Entrevista a Juli Cèsar Santoyo". A la revista Quaderns, trad., 17, pp. 271-281. Universitat Autònoma de Barcelona.
- HERNÁNDEZ DE MENDOZA, D. (n.d.). El Becerro general libro en que se relata el blasón de las armas que trahen muchos reynos y imperios, señoríos … y de la genealogía de los lynages de España y de los escudos de armas que trahen. Sede de recoletos: MSS/18244 V.1. Código de barras: 1001199011. Madrid.
- KAMMEIER, W. (1979). Die Wahrheit über die Geschichte des Spätmittelalters. Wobbenbüll: Verlag für ganzheitliche Forschung und Kultur.
--- (2001). Die Fälschung der Geschichte des Urchristentums [La falsificació de la història del cristianisme primerenc]. Viöl/Nordfriesland: Verlag für ganzheitliche Forschung.
- LÁSCARIS COMNENO, J.A. (2011). Visión histórica Hispano Byzantina. Atenes: N.&S.Batsioulas Editorial.
- LÁSCARIS COMNENO, C. (1960). "El caballero byzantino". A IPHBAU, 3, IX. Madrid.
---- (1955). "España y la caída de Constantinopla". A Oriente, V, 2. Madrid.
- MINIATI (1663). La Glorie cadute dell'Antiquissima ed Augustissima Famiglia Comnena. Venècia: Francesco Valuasense.
- NANNI, G. (1498). Antiquitatum Variarum. Títol original Commentaria fr. Ioannis Annii Viterbiensis super opera diversorum auctorum de antiquitatibus loquentium. Roma: Eucharius Silber.
- SCALIGER, J. J. (1583). De Emendiatone Temporum. París: Apud Sebastianum Nivellium.
- TAMAYO DE SALAZAR, J. (1659). Martyrolgium Hispanum Anamnesis o Commemoratio ómnium ss. Hispanorum, Ponyficum, Martyrum, Confessorum, Virginum, Viduarum, ac anctarum mulierum. Lió.
- ULLOA, LL. (1927). Cristòfor Colom fou català: La veritable gènesi del descobriment. Barcelona: Llibreria Catalonia.

Notes:

[1] L'arbre genealògic es coneix com Genealogia illustrissime Domus Austrie que per lineam rectam masculinam ab ipso Noe humani generis reparatore usque ad Carolum Quintum Cesarem Philippi Castelle Regis filium, i es troba a la Biblioteca Nacional de España. Es pot consultar en línia a:
http://bdh.bne.es/bnesearch/biblioteca/Genealogia%20illustrissime%20Domus%20Austrie%20que%20per%20lineam%20rectam%20masculinam%20ab%20ipso%20Noe%20humani%20generis%20reparatore%20usque%20ad%20Carolum%20Quintum%20Cesarem%20Philippi%20Castelle%20Regis%20filium...%20decepta%201536%20mense%20aprili%20%20%20/qls/bdh0000039003;jsessionid=48438485B21784B22C27079F0BDEEDA4

[Consulta a setembre de 2019].

[2] Com és sabut (i no prou difós), el finançament de la Companyia de Jesús, en la seva etapa inicial, és en gran manera una obra de les dones de l'alta noblesa catalana, que són les qui li paguen el viatge a Jerusalem (Elionor Ferrer) i els estudis a Alcalá de Henares (Isabel Ferrer), totes dues de Barcelona. La resta de nobles catalanes que financen Ignasi de Loiola són també família directa o indirecta dels Ferrer, de nom Anna de Gualbes (o de Rocabertí); Isabel d'Orrit (o de Josa i de Cardona) (propera a Isabel Ferrer); Aldonça de Cardona i Enríquez; Guiomar (o Jerònima) d'Hostalrich (o de Gralla i Desplà); Estefania de Requesens i Roís de Liori; Isabel (o Elisabet) de Requesens (o de Boixadors) i Francesca de Cruïlles (companya d'Isabel Ferrer). Isabel Ferrer, fins i tot, acompanya a Roma el fundador i fins l'any 1546 aconsegueix liderar una branca femenina de la Companyia de Jesús. Però la singularitat de la família Ferrer requereix una atenció especial. Les dones Ferrer esmentades estan emparentades amb els grans priors de Catalunya de l'Orde de Sant Joan (o de Malta) i amb la família dels Colom de Barcelona, que Jordi Bilbeny (1998) i d'altres autors (Carreras i Valls, 1928; Ulloa, 1927) vinculen al descobridor Cristòfor Colom. I aquesta informació ni es coneix ni es difon, per raons que s'ignoren. Isabel Ferrer, filla de Francí Ferrer i Caterina Alzina, és la germana del comanador de Barcelona (1532) i batlle (prior) de Mallorca de l'Orde de Sant Joan (1539-1548), Francesc Ferrer i Alzina, i tieta del cavaller de l'Orde de Sant Joan Mateu Benet Ferrer, també batlle de Mallorca. Elionor Ferrer és una cosina d'Isabel, i la seva néta Elionor de Sapila i de Torrelles es casa (1552) amb Galzeran de Ferrer i Colom, renebot de Francesc Colom Bertran. Els pares de Galzeran són Isabel Colom (?-1553) i Galzeran Ferrer i Marimon, el batlle general de Catalunya que participa a les corts de 1520, 1537, 1542, 1547 i 1553, que és el germà de Miquel Ferrer i Marimon, gran prior de Catalunya de l'Orde de Sant Joan entre els anys 1537 i 1550, i també germà de Gaspar Ferrer i Marimon, gran prior de Catalunya de l'Orde de Sant Joan entre els anys 1552 i 1562.

[3] Tal com s'ha conservat, tot i haver-hi investigadors que han denunciat la falsificació documental elaborada al llarg de l'Edat Mitjana oficial (com ara Wilhelm Kammeier), es disposa d'una extensa producció historiogràfica atribuïda a historiadors dels quals es coneixen els noms, essent grecs, romans, bizantins, islàmics, xinesos i d'altres indrets de l'Àsia, que són els principals referents històrics des dels temps de l'antigor clàssica fins al Renaixement. En canvi, Egipte no disposa d'historiadors coneguts i els arqueòlegs i historiadors francesos i anglesos reconstrueixen la seva història completa al llarg dels segles dinou i vint.

[4] En el cas d'Espanya, està especialment identificada com a falsa l'obra principal del martirologi del segle disset, titulada Martyrolgium Hispanum Anamnesis o Commemoratio ómnium ss. Hispanorum, Ponyficum, Martyrum, Confessorum, Virginum, Viduarum, ac sanctarum mulierum, dels anys 1651 a 1659, a càrrec del bisbe i Inquisidor General Juan Tamayo de Salazar.

[5] Aquesta informació es pot contrastar consultant als diferents fons arxivístics digitalitzats d'Espanya, que contenen llibres o manuscrits de genealogia i heràldica, com ara la Biblioteca Digital Hispánica y Hemeroteca Digital; la Biblioteca Virtual del Patrimonio Bibliográfico; o la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes. De la seva anàlisi es desprèn l'especial interès a pertànyer a les famílies de la capital històrica de Castella, de la mateixa forma que ho eren els Toledo, el cognom principal dels Ducs d'Alba. Al voltant de Toledo, però, s'hi recullen diverses incògnites, com ho són; a) es relaciona als Alba amb la família imperial bizantina dels Comnè, afirmant que el cognom els ve de conquerir Toledo al servei de l'Imperi, contradient la història oficial (Hernández de Mendoza, n.d.; Láscaris Comneno, 1955; 1960; 2011; Miniati, 1663); b) l'Escola de traductors de Toledo no apareix documentada amb aquest nom fins al segle dinou, per Amable Jourdain, el 1819, i per Ernest Renan, el 1852, segons documenta l'historiador Julio César Santoyo (Gil Bardají, 2010); i c) existeix un pols inèdit entre Tarragona i Toledo per ser el Primat de les Espanyes (el Primat fa referència a la primacia de l'arxidiòcesi referida respecte a la resta) que s'inicia al segle quatre i té el seu darrer episodi als anys 1691 i 1722, quan es proclamen la primacia de Tarragona i la de Toledo, respectivament. És a dir, la darrera primacia de Toledo esdevé el 1722, en posteritat als Decrets de Nova Planta, i apareixen raons per sospitar del prestigi històric de Toledo i de la procedència dels Toledo.